

IV разред

Друштво физичара Србије и Министарство просвете
науке и технолошког развоја Републике Србије
ЗАДАЦИ-БЕТА КАТЕГОРИЈА*

ОПШТИНСКИ НИВО
25. јануар 2020.

1. У лабораторијском систему референције S тело занемарљивих димензија је избачено у тренутку $t=0$ из координатног почетка нерелативистичком брзином интензитета v_0 под углом α у односу на x -осу (слика 1). Систем S' се креће константном релативистичком брзином u дуж x осе система S . У тренутку $t=t'=0$ почетка кретања тела координатни почеци система S и S' су се поклапали. У тренутку када у систему S тело први пут удари у подлогу одредити у систему S' све просторне координате и временску координату тела. [20 поена]

2. Површина одређеног метала осветљена је светлошћу таласне дужине $\lambda_1 = 0,35 \mu\text{m}$ и при томе је измерен заочни напон U_1 . Када се таласна дужина светлости смањи за $\Delta\lambda = 0,05 \mu\text{m}$ заочни напон се повећа за $\Delta U = 0,59 \text{ V}$. Одредити вредност Планкове константе. Користити следеће бројне вредности: елементарно наелектрисање $|e| = 1,602 \cdot 10^{-19} \text{ C}$, брзина светлости у вакууму $c = 2,998 \cdot 10^8 \text{ m/s}$. (Млади физичар бр.27) [20 поена]

3. Диск масе m и полупречника R креће се по хоризонталној подлози брзином $\vec{v}_0$ константног интензитета $v_0 = 0,85 \text{ m/s}$, у правцу и смеру као што је приказано на слици 2, ка идентичном диску који мирује. Одредити вредности интензитета брзина оба диска након апсолутно еластичног и тренутног судара, и вредности угла (у односу првобитни правац кретања, испрекидана линија на слици 2) који ће заклапати правци кретања дискова након судара. Трење у систему занемарити. [20 поена]

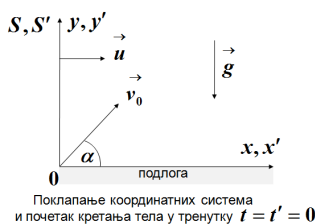
4. Оптички систем се састоји од два танка сабирна сочива (1) и (2) жижних даљина редом $f_1 = 7,5 \text{ cm}$ и $f_2 = 15 \text{ cm}$ чији се центри C_1 и C_2 налазе на растојању $\overline{C_1 C_2} = d = 5 \text{ cm}$. Предмет висине $P = 5 \text{ cm}$ налази се на растојању $p = 20 \text{ cm}$ од центра првог сочива (сочиво (1)) (слика 3).

а) Одредити вредност висине коначног lika предмета у датом оптичком систему. [15 поена]

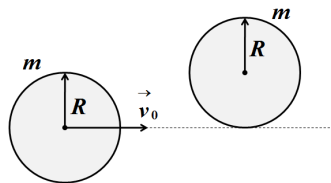
б) Скицирати начин формирања коначног lika предмета у датом оптичком систему. [5 поена]

Напомена. Решење под б) се неће признавати ако нису приказани карактеристични зраци, јасно означени елементи сочива, као и јасно приказан коначни лик који се формира у датом оптичком систему.

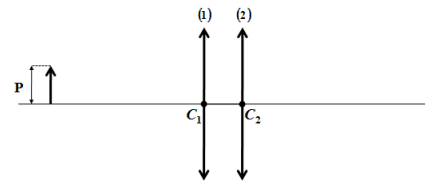
5. Цев дужине $L = 42,5 \text{ cm}$ је отворена на оба краја. На једном крају се налази извор звука који може да емитује звук у фреквентном опсегу од 300 Hz до 1900 Hz . а) Одредити вредности фреквенција хармоника стојећих таласа који се могу формирати у цеви. б) Уколико се супротни крај цеви од извора затвори одредити вредности фреквенција хармоника стојећих таласа који се могу формирати у цеви. Брзина звука у ваздуху у оба случаја је једнака $c_v = 340 \text{ m/s}$. [20 поена]

Слика 1

Слика 2

Слика 3

Решења свих задатака треба јасно образложити, дакле са јасно дефинисаним физичким законима и величинама које користите приликом решавања задатака. Нарочито дефинисати ознаке које уводите а које нису уобичајене.

* У бета категорији такмиче се ученици који похађају одељења која раде по програмима гимназија општег типа, специјализованих гимназија за области које нису математика и физика, средњих стручних школа и уметничких школа.

Задатке припремили: Владимир Чубровић, и доц. др Владимир Марковић, ПМФ, Крагујевац

Рецензенти: Проф. др Ненад Стевановић и доц. др Момир Арсенијевић, ПМФ, Крагујевац

Председник Комисије за такмичења ученика средњих школа: Проф. др Зоран Николић, Физички факултет, Београд

Свим такмичарима желимо успешан рад!